

Oliver Tošković

**PRIRUČNIK ZA NADOKNADU VEŽBI IZ OPŠTE
PSIHOLOGIJE I (2007/08 godine)**

SPISAK TEMA KOJE SE OBRAĐUJU NA VEŽBAMA

Svaka tema obrađuje se na jednom dvočasu.
Nedeljno se održava jedan dvočas (14 nedelja – 14 tema)

NAPOMENA:

Izveštaj sa nadoknade vežbi bi trebalo da sadrži tri dela:

1. Uvod:

Gde se ukratko opisuju osnovni pojmovi vezani za temu vežbi.

- u samom priručniku detaljnije su objašnjeni neki pojmovi, koji se ne mogu naći ili su kratko prikazani u obaveznoj literaturi.

2. Metod:

Gde se opisuje uzorak, korišćeni stimulusi i postupak.

- za vežbe u kojima studenti sami kreiraju stimuluse, potrebno je priložiti i korišćene stimuluse.

3. Rezultati i zaključak:

Gde se najčešće tabelarno i grafički prikazuju osnovni nalazi (ili opisno ako nije moguć grafički prikaz ili ne postoje numerički podaci) i daje kratak komentar nalaza u skladu sa temom vežbi.

1. INTROSPEKCIJA: demonstracija introspektivnog postupka i izveštaja.

Uvod:

Definicija pojma introspekcije i vrste.

Odnos introspekcije i ekstaspekcije.

Kritika introspekcije kao metode.

Metod:

- uzorak: 5 ispitanika
- postaviti neki predmet ispred ispitanika (npr neku voćku) i tražiti od njih da daju opis (šta vide?)
- zatim postaviti više predmeta ispred ispitanika (npr nekoliko voćki) i tražiti od njih nadređeni pojam (šta je zajedničko za ove predmete?)
- tražiti od ispitanika da u sebi prebroje prozore u svom stanu ili kući
- tražiti od ispitanika opis nekog sećanja (npr kada su naučili da plivaju, da voze biciklu).

Posle svakog zadatka pitati ispitanike na koji način su došli do odgovora, kako je izgledao sam proces pojave rešenja.

Zaključak:

Kratak komentar o opisima predmeta, o traženju zajedničkog svojstva, prebrojavanju prozora i o sećanju na neki događaj. Kako su ispitanici došli do odgovora, koje su strategije koristili, šta se sve dešavalo u njihovom umu dok su tragali za rešenjem.

Literatura: Kasagić, Lj. 2002. Opšta psihologija. Beograd: Studio MS; strane 14 – 25;

2. POMOĆNE METODE: genetička metoda.

Uvod:

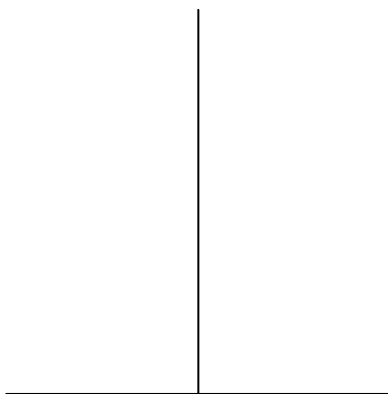
Šta su pomoćne metode?

Koje metode spadaju u pomoćne? Kratak opis svake metode.

Vizuelne iluzije su pojave neveridnog opažanja (kada se opažaj razlikuje od posmatranih objekata). Horizontalno-vertikalna iluzija je iluzija dužine u kojoj se dve fizički identične duži opažaju kao duži različite dužine (kao duža opaža se vertikalno orijentisana linija).

Metod:

- uzorak: dve grupe od po 4 ispitanika (ukupno 8 ispitanika). U prvoj grupi su ispitanici uzrasta od 5 do 7 godina, a u drugoj grupi ispitanici uzrasta od 18 do 25 godina.
- stimulus: horizontalno-vertikalna iluzija
-

- postupak: svakom ispitaniku prikazati stimulus uz zadatak da podesi dužinu vertikalne linije tako da ona bude, po njegovom mišljenju, jednako dugačka kao horizontalna linija (dužina se može podešavati prekrivanjem vertikalne linije listom papira i slično). Za svakog ispitanika izmeriti dužinu podešene vertikalne linije i odrediti grešku (odstupanje od realne dužine).

Rezultati i zaključak:

- tabelarno prikazati odstupanja za sve ispitanike.
- grafički prikazati prosečno odstupanje za obe grupe.
- da li se menja greška sa uzrastom?
- kakav zaključak možete izvesti na osnovu nalaza (razvoj opažanja)
- prokomentarisati povezanost nalaza sa genetičkom metodom

Literatura:

Ognjenović, P. 2002. Psihologija opažanja. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva; glava 3(47-67)

Bajić, B. 1954. Opšta psihologija. Beograd: Naučna knjiga.

3. PSIHOFIZIČKE METODE: METODA GRANICA. Merenje prostornog praga na koži.

Uvod:

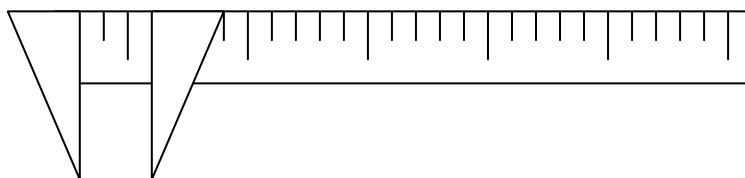
Kratak opis metode granica. Šta se meri metodom granica i na koji način.

Greške pri merenju i način njihovog izbegavanja.

Prostorni prag je najmanje rastojanje između dva istovremena draženja na koži koja se doživljavaju kao dva odvojena draženja. Niame, ako su dva draženja prostorno bliska (npr dva dodira razmaka od 1mm) ispitanici ih često dožive kao jedno draženje. Posle nekog određenog rastojanja ta draženja se doživljavaju kao dva odvojena draženja.

Metod:

- uzorak: 5 ispitanika
- materijal: Veberov šestar ili bilo koji instrument koji omogućava dva istovremena uboda i mogućnost variranja njihovog međusobnog razmaka.

- odrediti metodom granica prostorni prag na podlaktici i nadlaktici
- izračunati prostorni prag na podlaktici i nadlaktici (donji prag)

Rezultati:

- tabelarno prikazati rezultate (prostorni prag za svakog ispitanika na podlaktici i nadlaktici)
- grafički prikazati rezultate (prosečnu vrednost prostornog praga za nadlakticu i podlakticu)

Zaključak: kratak komentar nalaza (moguć uzrok razlike u prostornim pragovima na različitim delovima kože)

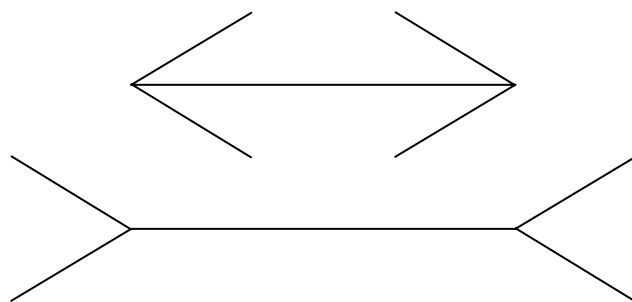
Literatura: Ognjenović, P. 2001. Osećaj i mera. Beograd: Mostart; strane 63 – 71

4. PSIHOFIZIČKE METODE: METODA REPRODUKCIJE. Merenje konstantne greške u opažanju geometrijskih iluzija: Miler-Lajerova iluzija.

Uvod:

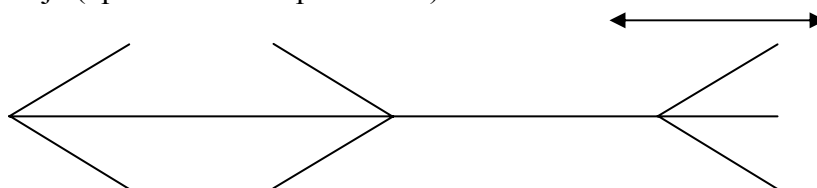
Kratak opis metode reprodukcije. Šta se meri metodom reprodukcije i na koji način.

Vizuelne iluzije su pojave neveridnog opažanja (kada se opažaj razlikuje od posmatranih objekata). Miler-Lajerova iluzija je iluzija dužine u kojoj se dve fizički identične duži opažaju kao duži različite dužine, zbog orijentacije „strelica“ na krajevima.

Metod:

- uzorak: 5 ispitanika
- materijal: instrument koji omogućava da ispitanici menjaju dužinu jedne od linija (npr od nekoliko palidrvaca).

- postupak: jedna od linija bi trebalo da predstavlja standard, a druga varijabilnu dužinu (ona kojoj je moguće menjati dužinu). Tražiti od ispitanika da podese dužinu varijabilne linije tako da ona odgovara dužini standarda. Postupak ponoviti za horizontalno i vertikalno orijentisane duži.
- odrediti i izračunati metodom reprodukcije konstantnu i prosečnu grešku u opažanju Miler-Lajerove iluzije, za horizontalnu i vertikalnu orijentaciju

Rezultati:

- tabelarno prikazati rezultate (konstantnu i prosečnu grešku za svakog ispitanika za obe orijentacije stimulusa)
- grafički prikazati rezultate (prosečnu vrednost konstantne greške za za horizontalnu i vertikalnu orijentaciju stimulusa)

Zaključak: kratak komentar nalaza

- odnos konstantne i prosečne greške
- razlika iluzije u dve orijentacije stimulacije

Literatura: Ognjenović, P. 2001. Osećaj i mera. Beograd: Mostart; strane 71 – 91

5. PSIHOFIZIČKE METODE: METODA UČESTANOSTI.

Uvod:

Kratak opis metode učestanosti. Šta se meri metodom učestanosti i na koji način.

Metod:

- uzorak: 5 ispitanika
- materijal: 6 tegova ili predmeta koji se razlikuju po težini za po 10g, prosečne težine od 100g. Jedan od tegova ima 100g, a ostalih 5 tegova imaju sledeće težine: 80g, 90g, 100g, 110g, 120g. (Ne morate koristiti identične težine kao pomenute. Važno je da odnos težina različitih tegova ostane nepromenjen).
- postupak: jedan teg od 100g bi trebalo da predstavlja standard, a ostalih pet varijabilne draži.
- odrediti metodom učestanosti diferencijalni prag za osećaje težine.
- izračunati metodom učestanosti tačku subjektivne jednakosti, konstantnu grešku i diferencijalni prag za osećaje težine

Rezultati:

- tabelarno prikazati rezultate (tačku subjektivne jednakosti, konstantnu grešku i diferencijalni prag za svakog ispitanika)

Literatura: Ognjenović, P. 2001. Osećaj i mera. Beograd: Mostart; strane 113- 131

6. LOKALIZACIJA: Merenje greške u lokalizaciji na koži.

Uvod:

Osetljivost kože – jedan ili više receptora?

Vrste receptora u koži.

Tačkasta osetljivost kože.

Metod:

- uzorak 5 ispitanika
- materijal: dve čačkalice (ili bilo koji objekat kojim se može izazvati relativno precizan tačkasti oset dodira)
- postupak: Ispitanik žmuri (ili gleda u stranu) dok ga ispitivač lagano dodirne čačkalicom na jedno mesto na koži. Zatim ispitanik pokazuje drugom čačkalicom gde ga je, po njegovom mišljenju, ispitivač dodirnuo. Ispitanik ponovo žmuri, a ispitivač meri lenjirom odstupanje od pravog mesta dodira (otprilike). Sa svakim ispitanikom ponoviti ispitivanje po 3 puta na podlaktici i 3 puta na nadlaktici (ukupno 6 puta po ispitaniku).

Rezultati i zaključak:

- tabelarno prikazati prosečna odstupanja za svakog ispitanika posebno za podlakticu i nadlakticu
- grafički prikazati prosečna odstupanja za podlakticu i nadlakticu
- kakav se zaključak može izvesti iz rezultata (vezano za osetljivost kože)

Literatura: Ognjenović, P. 2002. Psihologija opažanja. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva; glava 2(15-46), glava 4(69-94)

7. SENZORNI PROCESI: ČULO MIRISA.

Uvod:

Opis čula mirisa.

Receptori čula mirisa.

Moždani centri i putevi čula mirisa.

Kategorizacija mirisa.

Semantički diferencijal je tehnika procenjivanja pojmova i draži na bipolarnim skalama. Tačnije, na više parova opozitnih prideva (npr. toplo-hladno), se procenjuje doživljaj neke stimulacije. Ispitanici skaliraju svoj doživljaj, smestajući ga negde između dva opozita (npr. ako neko „led“ doživljava kao hladan daje mu ocenu -3, a ako „sto“ ne doživljava ni kao posebno hladan ni topao daje mu ocenu 0). Tehniku je uveo Čarls Osgud.

Pokazuje se da se pri proceni stimulacije pridevi grupišu u tri kategorije:

- afektivna (prijatno, privlačno, drago, lepo, dobro),
- konativna (upečatljivo, podsticajno, zanimljivo, aktivno, jako) i
- kognitivna (smisleno, apstraktno, logično, poznato, jasno)

Ove tri grupe prideva ukazuju na to da se struktura doživljaja svake stimulacije sastoji iz tri osnovne dimenzije: afektivne (emocije), konativne (motivacija) i kognitivne (saznanje, razum).

Metod:

- uzorak: 5 ispitanika
- stimuli: 5 supstanci relativno različitog mirisa
- postupak: nakon izlaganja mirisu svakog od stimulusa od ispitanika tražiti da svaki stimulus proceni na 15 priloženih bipolarnih skala. Dakle, svaki ispitanik prvo pomiriše jedan stimulus pa ga proceni, zatim pomiriše drugi stimulus pa ga proceni i tako redom.
- izračunati prosečnu ocenu za afektivnu, konativnu i kognitivnu dimenziju svakog od 5 stimulusa, za svakog ispitanika posebno

NEPRIJATNO	-3	___	-2	___	-1	___	0	___	1	___	2	___	3	PRIJATNO
NEUPEČATLJIVO	-3	___	-2	___	-1	___	0	___	1	___	2	___	3	UPEČATLJIVO
ODBOJNO	-3	___	-2	___	-1	___	0	___	1	___	2	___	3	PRIVLAČNO
BESMISLENO	-3	___	-2	___	-1	___	0	___	1	___	2	___	3	SMISLENO
MRSKO	-3	___	-2	___	-1	___	0	___	1	___	2	___	3	DRAGO
KONKRETNO	-3	___	-2	___	-1	___	0	___	1	___	2	___	3	APSTRAKTNO
NEPODSTICAJNO	-3	___	-2	___	-1	___	0	___	1	___	2	___	3	PODSTICAJNO
NELOGIČNO	-3	___	-2	___	-1	___	0	___	1	___	2	___	3	LOGIČNO
RUŽNO	-3	___	-2	___	-1	___	0	___	1	___	2	___	3	LEPO
NEPOZNATO	-3	___	-2	___	-1	___	0	___	1	___	2	___	3	POZNATO
DOSADNO	-3	___	-2	___	-1	___	0	___	1	___	2	___	3	ZANIMLJIVO
LOŠE	-3	___	-2	___	-1	___	0	___	1	___	2	___	3	DOBRO
PASIVNO	-3	___	-2	___	-1	___	0	___	1	___	2	___	3	AKTIVNO
SLABO	-3	___	-2	___	-1	___	0	___	1	___	2	___	3	JAKO
NEJASNO	-3	___	-2	___	-1	___	0	___	1	___	2	___	3	JASNO

Rezultati i zaključak:

- tabelarno prikazati prosečnu ocenu za afektivnu, konativnu i kognitivnu dimenziju svakog od 5 stimulusa za svakog ispitanika posebno
- grafički prikazati 5 procenjenih stimulusa u tri koordinatna sistema (afektivno-konativni; konativno-kognitivni; afektivno-kognitivni)
- prokomentarisati kategorizaciju mirisa u skladu sa dobijenim rezultatima

Literatura: Ognjenović, P. 2002. Pshologija opažanja. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva; glava 4 (111-116)

8. SENZORNI PROCESI: ČULO SLUHA.

Uvod:

Opis čula sluha.

Receptori čula sluha.

Moždani centri i putevi čula sluha.

Semantički diferencijal je tehnika procenjivanja pojmova i draži na bipolarnim skalama. Tačnije, na više parova opozitnih prideva (npr. toplo-hladno), se procenjuje doživljaj neke stimulacije. Ispitanici skaliraju svoj doživljaj, smeštajući ga negde između dva opozita (npr. ako neko „led“ doživljava kao hladan daje mu ocenu -3, a ako „sto“ ne doživljava ni kao posebno hladan ni topao daje mu ocenu 0). Tehniku je uveo Čarls Osgud.

Pokazuje se da se pri proceni stimulacije pridevi grupišu u tri kategorije:

- afektivna (prijatno, privlačno, drago, lepo, dobro),
- konativna (upečatljivo, podsticajno, zanimljivo, aktivno, jako) i
- kognitivna (smisleno, apstraktno, logično, poznato, jasno)

Ove tri grupe prideva ukazuju na to da se struktura doživljaja svake stimulacije sastoji iz tri osnovne dimenzije: afektivne (emocije), konativne (motivacija) i kognitivne (saznanje).

Metod:

- uzorak: 5 ispitanika
- stimulusi: 5 tonova različite visine, ili 5 tonova iste visine odsviranih na različitim instrumentima
- postupak: nakon izlaganja svakom od tonova od ispitanika tražiti da svaki stimulus proceni na 15 priloženih bipolarnih skala. Dakle, svaki ispitanik prvo čuje jedan stimulus pa ga proceni, zatim čuje drugi stimulus pa ga proceni i tako redom.
- izračunati prosečnu ocenu za afektivnu, konativnu i kognitivnu dimenziju svakog od 5 stimulusa za svakog ispitanika posebno

NEPRIJATNO	-3 ___ -2 ___ -1 ___ 0 ___ 1 ___ 2 ___ 3	PRIJATNO
NEUPEČATLJIVO	-3 ___ -2 ___ -1 ___ 0 ___ 1 ___ 2 ___ 3	UPEČATLJIVO
ODBOJNO	-3 ___ -2 ___ -1 ___ 0 ___ 1 ___ 2 ___ 3	PRIVLAČNO
BESMISLENO	-3 ___ -2 ___ -1 ___ 0 ___ 1 ___ 2 ___ 3	SMISLENO
MRSKO	-3 ___ -2 ___ -1 ___ 0 ___ 1 ___ 2 ___ 3	DRAGO
KONKRETNO	-3 ___ -2 ___ -1 ___ 0 ___ 1 ___ 2 ___ 3	APSTRAKTNO
NEPODSTICAJNO	-3 ___ -2 ___ -1 ___ 0 ___ 1 ___ 2 ___ 3	PODSTICAJNO
NELOGIČNO	-3 ___ -2 ___ -1 ___ 0 ___ 1 ___ 2 ___ 3	LOGIČNO
RUŽNO	-3 ___ -2 ___ -1 ___ 0 ___ 1 ___ 2 ___ 3	LEPO
NEPOZNATO	-3 ___ -2 ___ -1 ___ 0 ___ 1 ___ 2 ___ 3	POZNATO
DOSADNO	-3 ___ -2 ___ -1 ___ 0 ___ 1 ___ 2 ___ 3	ZANIMLJIVO
LOŠE	-3 ___ -2 ___ -1 ___ 0 ___ 1 ___ 2 ___ 3	DOBRO
PASIVNO	-3 ___ -2 ___ -1 ___ 0 ___ 1 ___ 2 ___ 3	AKTIVNO
SLABO	-3 ___ -2 ___ -1 ___ 0 ___ 1 ___ 2 ___ 3	JAKO
NEJASNO	-3 ___ -2 ___ -1 ___ 0 ___ 1 ___ 2 ___ 3	JASNO

Rezultati i zaključak:

- tabelarno prikazati prosečnu ocenu za afektivnu, konativnu i kognitivnu dimenziju svakog od 5 stimulusa za svakog ispitanika posebno
- grafički prikazati 5 procenjenih stimulusa u tri koordinatna sistema (afektivno-konativni; konativno-kognitivni; afektivno-kognitivni)
- prokomentarisati rezultate (kategorizacija doživljaja tonova)

Literatura: Ognjenović, P. 2002. Pshologija opažanja. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva; glava 4 (116-140)

10. SENZORNI PROCESI: ČULO VIDA.

Uvod:

Opis čula vida.

Receptori čula vida.

Moždani centri i putevi čula vida.

Semantički diferencijal je tehnika procenjivanja pojmova i draži na bipolarnim skalama. Tačnije, na više parova opozitnih prideva (npr. toplo-hladno), se procenjuje doživljaj neke stimulacije. Ispitanici skaliraju svoj doživljaj, smestajući ga negde između dva opozita (npr. ako neko „led“ doživljava kao hladan daje mu ocenu -3, a ako „sto“ ne doživljava ni kao posebno hladan ni topao daje mu ocenu 0). Tehniku je uveo Čarls Ozgud.

Pokazuje se da se pri proceni stimulacije pridevi grupišu u tri kategorije:

- afektivna (prijatno, privlačno, drago, lepo, dobro),
- konativna (upečatljivo, podsticajno, zanimljivo, aktivno, jako) i
- kognitivna (smisleno, apstraktno, logično, poznato, jasno)

Ove tri grupe prideva ukazuju na to da se struktura doživljaja svake stimulacije sastoji iz tri osnovne dimenzije: afektivne (emocije), konativne (motivacija) i kognitivne (saznanje).

Metod:

- uzorak: 5 ispitanika
- stimulusi: 5 fotografija ili umetničkih slika (što različitijeg sadržaja)
- postupak: nakon izlaganja svake od fotografija od ispitanika tražiti da svaki stimulus proceni na 15 priloženih bipolarnih skala. Dakle, svaki ispitanik prvo vidi jedan stimulus pa ga proceni, zatim vidi drugi stimulus pa ga proceni i tako redom.
- izračunati prosečnu ocenu za afektivnu, konativnu i kognitivnu dimenziju svakog od 5 stimulusa za svakog ispitanika posebno

NEPRIJATNO	-3 ___ -2 ___ -1 ___ 0 ___ 1 ___ 2 ___ 3	PRIJATNO
NEUPEČATLJIVO	-3 ___ -2 ___ -1 ___ 0 ___ 1 ___ 2 ___ 3	UPEČATLJIVO
ODBOJNO	-3 ___ -2 ___ -1 ___ 0 ___ 1 ___ 2 ___ 3	PRIVLAČNO
BESMISLENO	-3 ___ -2 ___ -1 ___ 0 ___ 1 ___ 2 ___ 3	SMISLENO
MRSKO	-3 ___ -2 ___ -1 ___ 0 ___ 1 ___ 2 ___ 3	DRAGO
KONKRETNO	-3 ___ -2 ___ -1 ___ 0 ___ 1 ___ 2 ___ 3	APSTRAKTNO
NEPODSTICAJNO	-3 ___ -2 ___ -1 ___ 0 ___ 1 ___ 2 ___ 3	PODSTICAJNO
NELOGIČNO	-3 ___ -2 ___ -1 ___ 0 ___ 1 ___ 2 ___ 3	LOGIČNO
RUŽNO	-3 ___ -2 ___ -1 ___ 0 ___ 1 ___ 2 ___ 3	LEPO
NEPOZNATO	-3 ___ -2 ___ -1 ___ 0 ___ 1 ___ 2 ___ 3	POZNATO
DOSADNO	-3 ___ -2 ___ -1 ___ 0 ___ 1 ___ 2 ___ 3	ZANIMLJIVO
LOŠE	-3 ___ -2 ___ -1 ___ 0 ___ 1 ___ 2 ___ 3	DOBRO
PASIVNO	-3 ___ -2 ___ -1 ___ 0 ___ 1 ___ 2 ___ 3	AKTIVNO
SLABO	-3 ___ -2 ___ -1 ___ 0 ___ 1 ___ 2 ___ 3	JAKO
NEJASNO	-3 ___ -2 ___ -1 ___ 0 ___ 1 ___ 2 ___ 3	JASNO

Rezultati i zaključak:

- tabelarno prikazati prosečnu ocenu za afektivnu, konativnu i kognitivnu dimenziju svakog od 5 stimulusa za svakog ispitanika posebno
- grafički prikazati 5 procenjenih stimulusa u tri koordinatna sistema (afektivno-konativni; konativno-kognitivni; afektivno-kognitivni)
- prokomentarisati rezultate (kategorizacija doživljaja slika)

Literatura: Ognjenović, P. 2002. Pshologija opažanja. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva; glava 4 (140-176)

11. PERCEPCIJA: MEŠANJE BOJA.

Uvod:

Fizičke karakteristike svetlosti i boje.

Osnovne boje.

Osnovne karakteristike boja. Krug boja.

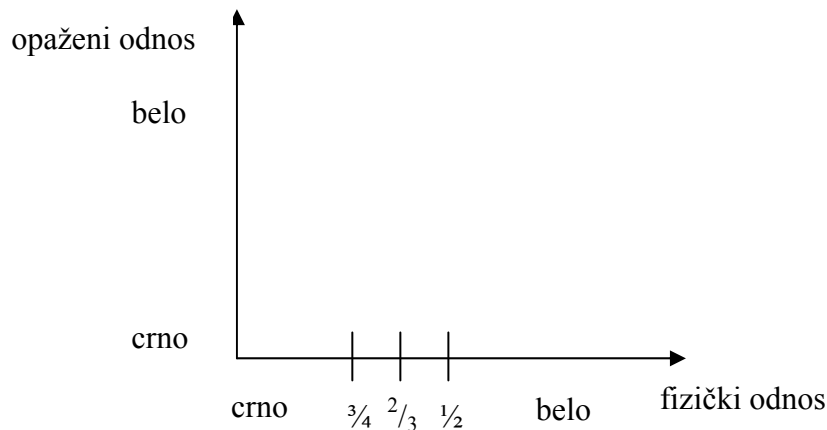
Teorije viđenja boja.

Metod:

- uzorak: 5 ispitanika
- stimuli: 6 kartonskih krugova različito obojenih
 - o krug čija je $\frac{1}{2}$ crna a $\frac{1}{2}$ bela
 - o krug čije su $\frac{2}{3}$ crne a $\frac{1}{3}$ bela
 - o krug čije su $\frac{3}{4}$ crne a $\frac{1}{4}$ bela
 - o krug čija je $\frac{1}{2}$ crvena $\frac{1}{2}$ zelena
 - o krug čija je $\frac{1}{2}$ plava a $\frac{1}{2}$ žuta
 - o krug čija je $\frac{1}{3}$ crvena, $\frac{1}{3}$ zelena, $\frac{1}{3}$ plava
- postupak: svakom od ispitanika prikazati krug koji se vrti oko svog centra (npr provući kroz centar kruga neku cevčicu i zavrtneti što brže) i pitati ih šta vide, tj koju boju opažaju. Za prva tri kruga pitati ispitanike i da li je siva koju vide bliža crnoj, beloj ili je otprilike između.

Rezultati i zaključak:

- za prva tri kruga (ahromatska) prikazati grafički funkciju fizičkog odnosa crnih i belih površina i opaženog odnosa

- uporediti dobijeni rezultat sa Fehnerovim zakonom
- za ostala tri kruga (hromatska) navesti rezultat (šta ispitanici opažaju)
- objasniti rezultat i grafički prikazati objašnjenje (krug boja)

Literatura: Ognjenović, P. 2002. Psihologija opažanja. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva; glava 4(140-176)

12. PERCEPCIJA: STEREOSKOPSKO VIĐENJE.

Uvod:

Opažanje dubine.

Monokularni i binokularni faktori opažanja dubine.

Kratak opis svakog faktora.

Poređenje faktora međusobno (koji je najintenzivniji).

Stereogrami su stimuli koji se sastoje od dve slike koje se nalaze jedna pored druge i koje se međusobno jako malo razlikuju (udaljenost pojedinih tačaka na slikama nije ista). Kada se slike posmatraju sa određene daljine, dobije se trodimenzionalni opažaj. Stereogramima se simulira binokularno viđenje, odnosno dispartnost slika.

Bela Juleš je tvorac takozvanih „random-dot“ stereograma. Naime, ako se uzme slika sa skupom slučajno raspoređenih tačaka, iskopira, a zatim se iz sredine iskopirane slike izreže kvadrat i blago pomeri u stranu, dobićemo dve slike, gotovo identične, sa razlikom što su tačke koje obrazuju isečeni kvadrat na jednoj slici pomerene u stranu. Pri posmatranju sa određene udaljenosti nastaje opažaj kvadrata koji „lebdi“ ispred pozadine (ostalih tačaka slike).

Metod:

- uzorak: 5 ispitanika
- materijal: milimetarski papir (ili bilo koji drugi papir)
- stimuli: od milimetarskog papira izrezati 4 kvadrata (osnovice 10cm) i 4 manja kvadrata (osnovice 1cm). Na jednom od većih kvadrata nalepiti manji kvadrat tačno na sredini. Na drugom velikom kvadratu nalepiti manji kvadrat slično kao na prvom, ali za 2mm pomereno u desnu stranu. Na trećem velikom kvadratu nalepiti manji kvadrat slično kao na prvom, ali za 5mm pomereno u desnu stranu. Na četvrtom velikom kvadratu nalepiti manji kvadrat slično kao na prvom, ali za 10mm pomereno u desnu stranu.
- postupak: prikazivati stimulse ispitanicima u paru, jedne pored drugih. Prvi član para je uvek prvi kvadrat, dok se kao drugi član para smenjuju redom drugi, treći i četvrti kvadrat. Na takav način se dobijaju tri stereograma (1. i 2. kvadrat, 1. i 3. kvadrat, 1. i 4. kvadrat). Ispitanici mogu da pomeraju glavu (napred-nazad) dok se dve slike (dva kvadrata iz para) ne preklope u njihovom opažaju. Kada opaze trodimenzionalni sklop, pitati ih da procene otprilike udaljenost malog kvadrata od pozadine (veliki kvadrat).

Rezultati i zaključak:

- tabelarno prikazati za svakog ispitanika procenjene udaljenosti malog kvadrata za sva tri stereograma.
- grafički prikazati prosečne udaljenosti malog kvadrata za sva tri stereograma.
- prokomentarisati odnos dispartnosti dve slike u stereogramu i opažene udaljenosti

Literatura: Ognjenović, P. 2002. Pshologija opažanja. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva; glava 5(177-218) i glava 6(219-240)

13. PERCEPCIJA: OPAŽANJE KRETANJA.

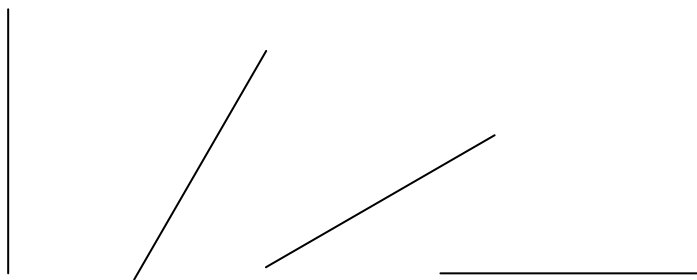
Uvod:

Fi fenomen je pojava opažaja pokreta iz seta statičnih slika, od kojih je na svakoj narednoj slici položaj prikazanog objekta blago pomeren u odnosu na prethodnu i koje se smenjuju određenom brzinom. Werthajmer je prvi opisao ovaj fenomen.

veličina linije i broj sličica (razmak u pokretu)

Metod:

- uzorak: četiri grupe od po 2 ispitanika (ukupno 8 ispitanika)
- stimuli: nekoliko slika na kojima se nalazi jedna linija. Na prvoj slici linija je uspravna (vertikalna) a na svakoj sledećoj slici blago iskošena, da bi na poslednjoj slici linija zauzimala horizontalan položaj. Postoje četiri seta slika:
 - o u prvom setu postoji 10 slika a linije su dužine 2cm
 - o u drugom setu postoje 4 slike a linije su dužine 2cm
 - o u trećem setu postoji 10 slika a linije su dužine 1cm
 - o u četvrtom setu postoje 4 slike a linije su dužine 1cm

- postupak: izlagati ispitanicima jednu po jednu sliku i pitati ih da li vide pokret linije i ako vide pitati ih da procene na skali od 1 do 5 koliko im je pokret delovao ubedljivo.

NEUBEDLJIVO	1 ___ 2 ___ 3 ___ 4 ___ 5	UBEDLJIVO
-------------	---------------------------	-----------

Svakoj od grupa ozlagati po jedan set slika (prvoj grupi prvi set, drugoj drugi...)

Rezultati i zaključak:

- tabelarno prikazati za svaku grupu ispitanika prosečnu procenu koliko im je kretanje delovalo ubedljivo
- grafički prikazati na istom grafikonu (x osa - grupa, y osa –procena) prosečnu procenu koliko im je kretanje delovalo ubedljivo
- prokomentarisati nalaze (da li je za opažaj kretanja u Fi-fenomenu bitna veličina prikazanog stimulusa i da li je bitan broj slika u setu)

Literatura: Ognjenović, P. 2002. Pshologija opažanja. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva; glava 5(177-218) i glava 6(219-240)

PROGRAM VEŽBI IZ OPŠTE PSIHOLOGIJE I

SPISAK TEMA KOJE SE OBRAĐUJU NA VEŽBAMA

Svaka tema obrađuje se na jednom dvočas.

Nedeljno se održava jedan dvočas (14 nedelja – 14 tema)

1. Uvod: Upoznavanje sa strukturom vežbi i dogovor o radu. Introspekcija: demonstracija introspektivnog postupka i izveštaja. *Literatura: Kasagić, Lj. 2002. Opšta psihologija. Beograd: Studio MS; strane 14 – 25;*
2. Pomoćne metode: patološka metoda. Upoznavanje sa istorijom metode, funkcionalističke i lokalizacionističke teorije o radu mozga. Afazije. Film i diskusija. *Literatura: Ognjenović, P. 2002. Psihologija opažanja. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva; glava 3(47-67)*
3. Psihofizičke metode: Metoda granica. Eksperimentalne vežbe. Organizacija eksperimenta, merenje. Indikatori osetljivosti. Merenje prostornog praga na koži. *Literatura: Ognjenović, P. 2001. Osećaj i mera. Beograd: Mostart; strane 63 - 71*
4. Psihofizičke metode: Metoda reprodukcije i teorija detekcije signala. Eksperimentalne vežbe. Organizacija eksperimenta, merenje. Indikatori osetljivosti. Merenje konstantne greške u opažanju geometrijskih iluzija: Miler-Lajerova iluzija. *Literatura: Ognjenović, P. 2001. Osećaj i mera. Beograd: Mostart; strane 71 - 91*
5. Psihofizičke metode: Metoda učestanosti i teorija informacije. Eksperimentalne vežbe. Indikatori osetljivosti. *Literatura: Ognjenović, P. 2001. Osećaj i mera. Beograd: Mostart; strane 113- 131*
6. Lokalizacija: Eksperimentalne vežbe. Organizacija eksperimenta. Merenje greške u lokalizaciji na koži. *Literatura: Ognjenović, P. 2002. Psihologija opažanja. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva; glava 2(15-46), glava 4(69-94)*
7. Senzorni procesi: Čulo mirisa. Film i diskusija. *Literatura: Ognjenović, P. 2002. Psihologija opažanja. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva; glava 4 (111-116)*
8. Senzorni procesi: Čulo sluha. Film i diskusija. *Literatura: Ognjenović, P. 2002. Psihologija opažanja. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva; glava 4 (116-140)*
9. Kolokvijum. *Literatura: Kasagić, Lj. 2002. Opšta psihologija. Beograd: Studio MS; strane 14 – 25; Ognjenović, P. 2001. Osećaj i mera. Beograd: Mostart; strane 1 – 164; Ognjenović, P. 2002. Psihologija opažanja. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva; strane 15-140;*

10. Senzorni procesi: Čulo vida. Film i diskusija. *Literatura: Ognjenović, P. 2002. Pshologija opažanja. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva; glava 4 (140-176)*
11. Percepcija: Mešanje boja. Demonstracija. *Literatura: Ognjenović, P. 2002. Pshologija opažanja. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva; glava 4(140-176)*
12. Percepcija: Opažanje prostora. Stereoskopsko viđenje. Demonstracija. *Literatura: Ognjenović, P. 2002. Pshologija opažanja. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva; glava 5(177-218) i glava 6(219-240)*
13. Percepcija: Opažanje kretanja. Demonstracija. *Literatura: Ognjenović, P. 2002. Pshologija opažanja. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva; glava 5(177-218) i glava 6(219-240)*
14. Kolokvijum. *Literatura: Kasagić, Lj. 2002. Opšta psihologija. Beograd: Studio MS; strane 192 - 214; Ognjenović, P. 2002. Pshologija opažanja. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva; strane 140-306;*

Literatura za vežbe (obavezna):

1. Kasagić, Lj. 2002. Opšta psihologija. Beograd: Studio MS; strane 14 – 25 i 192 - 214;
2. Ognjenović, P. 2001. Osećaj i mera. Beograd: Mostart; strane 1 - 164
3. Ognjenović, P. 2002. Pshologija opažanja. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva; strane 15 – 306 (*u glavi 7(241-264) obratiti pažnju samo na deo o Gibsonu*)

Literatura (preporučena):

1. Palmer, S. 1999. *Vision Science*. London: A Bradford Book The MIT Press
2. Kreč, D., Kračfeld, R. 1978. *Elementi psihologije*. Beograd: Naučna knjiga
3. Vudvort, R. 1959. *Eksperimentalna psihologija*. Beograd: Naučna knjiga
4. Todorović, D. 1998. *Osnovi metodologije psiholoških istraživanja*. Beograd: Laboratorija za eksperimentalnu psihologiju
5. Kostić, A. 2006. *Kognitivna psihologija*. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.